

»Oulu ei välttämättä ole Suomen kulttuurielämän muhevinta, vaikka oululaiset pitävätkin tarkkaa lukua historiamme suurmiehistä, jotka ovat edes talven yli asuneet kaupungissa». Sanoi aikanaan Aamulehdessä arvostellessaan uusinta Oulu-(kuva)kirjaa Raimo Seppälä. Niin vain, eikä »varmana» ole, vaikka lienen minäkin joskus väittänyt, että siinä on kuin joku toinenkin. Historiaa tehneistä merkkimiehistään ja naisistaan eivät, olen laskeskellut, ainakaan oululaiset itse ole

olleet tarpeeksikaan kiinnostuneita. Jos joku vähän kirjaa kirjailijoita, esimerkiksi, niin hyvä niinkin. Vaatimattomia kun ollaan, niin ei puhuta Runebergista, Lönnroteista ja Leinoista paljoakaan. Sille taas ei mahda mitään, että näyttäisi Oulu jääneen Alexis Kiveltä kokonaan käymättä. Aivan varma en ole, sillä ihmettelen usein, mistä ihmeestä Alexis tunsikin aito-oululaisen sanan »korttikööri»...

Alexis I Suuri tuli kuitenkin hyvittäneeksi Oulun ennalta ar-

vaamattomalla tavalla: Oulun osalle tuli Kiven mainion nuoruudenteoksen kantaesitys, maailman-ensi-ilta. Senpä muistoksi nyt tällä viikolla muistellaan Oulussakin Kiveä ja Nummisuutarit-näytelmää, nyt, kuten tapahtui myös 30 vuotta sitten. Silloin kuten nytkin oli kansalaisjuhlan puhuja Aleksis Kiven Seurasta, silloin professori J. V. Lehtonen, nyt, perjantai-iltana, dosentti Timo Tiusanen. Keskiviikko-iltana 24:ntenä syyskuuta tuli ensi-illan 100 vuotta täyteen. Senpä tiimoilta.

Sattuma kai Suomalaisen Teatterin puheosaston, aloittanut Porissa 1872, toi Ouluun heinäkuun 7:s/1875, mutta laivan nimi oli Suomi. Symboliikkaa siinäkin! Sattuma, niin... Mutta aivan neitseelliseen maaperään suomalainen teatteriseura ei tullut. Oulussa kohtasivat

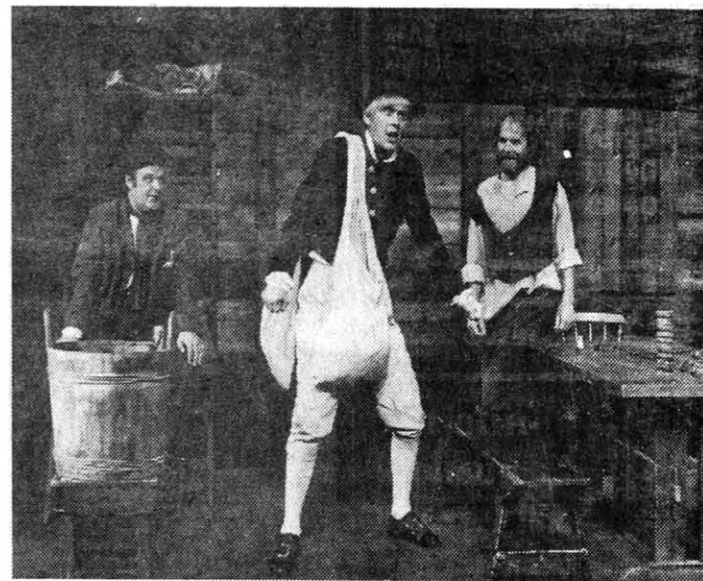
vanha ja uusi teatteripolvi. Vanhoja edusti ex-teatteritirehtööri, siinä vaiheessa arvoisa raatimies Carl Wilh. Westerlund, 66, ja nuoria Oskari Vilho, 35, ja hänen seurueensa. Raatimies Westerlund, josta jo 1842 oli tullut oululainen, tuskin tunsikin seurueen jäsenistä enempää kuin yhden: Arthur Lundahlin. Arthur oli oululaisen viskaalin Abraham Lundahlin poika ja liittynyt Bergbomin teatteriin lokakuussa 1872. Hänen teatteriharrastuksistaan tiedetään yhtä ja toista. Matti Aro kirjoittaa: »Toimeenpannut iltamahuveja maaseutukaupungeissa 1866—67.» Pertti Juvani puolestaan on kirjoittanut, että 60-luvun lopulla oli oululaisten seuranäytelmäharrastusten johdossa Arthur Lundahl. Näissä harrastuksissa nuori Lundahl (syntynyt 1844) ja ravintoloitsija Wester-

lund varmaan ovat tavanneet — Westerlundin salongissa. Ja tässä salongissa, nyt Seurahuoneeksi nimitetyssä, tapasivat myös 1875.

Oulussa Nummisuutarit esitettiin kahdesti, 24. ja 26. syyskuuta 1875. Eskona oli Benjamin Leino, joka sitten loi ensimmäisen Esko-tyypin. Westerlundin teatteritalo, Seurahuone, kohosi nykyisen Kaupungintalon tontilla, kuten tälläkin palstalla on kerrottu. Tiedonantajani n:o 1, Pertti Juvani, muuten esitti viimeisimmässä kirjeessään mielenkiintoisen olettamuksen Westerlundin salongin taustatekijöistä. Tontinhan omisti aikanaan lääninsihteeri J. Fredr. Clasén. Hän oli naimisissa kolme kertaa ja varsinkin hänen kolmas rouvansa Maria Amalia, synt. Enbom, oli innostunut teatterista, hyvin keskeinen

henkilö, mm. säästi laulunäytelmissä. Leskeksi jäätyään hän möi tontin Westerlundille, ettei vain edullisesti ja nimenomaisesti sellaisin ehdoin, että herra ent. teatteritirehtööri rakentaisi siihen teatteritalon, joka Oulusta puuttui. Mistäpä Westerlundilla vielä silloin olisi ollut kovin suuria varoja...

Ja Westerlund rakensi. Tämä historiallinen teatteritalo paloi 2.—3. 11. 1882. Ja nyt jälleen kerran: sen kuvaa ei ole löydetty, vaikka varmasti on valokuvattu. Kaikki keskustan vanhat talonkuvat vielä verrattaviksi vaikkapa museoon, jos ei Panulle. Tai jo Kaupungintalon juhlasaliin perjantai-iltana klo 19. Tiusasen puhetta kannattaa kuunnella. Muu(kin) ohjelma ei vain arvokas, vaan hauska. Vapaa pääsy.

Nummisuutarien 100-vuotisjuhlanäytäntö oli Oulun Kaupunginteatterissa keski viikkona.